

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies nonus et decimus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1925

De Sancto Monitore Episcopo Aurelianensi

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72556)

VITA

Ytalorum²⁵ rege Aistulpho²⁶ ad Ticinensem delatus est civitatem (1). Ex qua re manifeste colligitur <quod²⁷> ex decem praedictis discipulis²⁸ octo apud Ravennates²⁹ corpora remanserunt quorum nomina haec sunt: Aderitus³⁰, Calocerus, Proculus, Probus, Datus, Liberius, Agapitus et³¹ Marcellinus³² (2), quibus praesul cognitis eundem Nathinaeum cum primatibus quibusdam illiusque³³ affinitibus civitatis ad horum corpora indaganda direxit. Quae strenue inquirentes in praedicta saepius beati Probi aede, duo multo tandem sudore sepulcra repererunt diversoque cum studio latentia ingenioseque aperta et in altero horum tria, in altero duo humata videre corpora (3). Haec autem ex ligneis, quia admodum vetustae erant, capsis abstrahentes et in sindone condientes, Ravennam detulerunt multis cum hymnis magno gaudio exultantes. Sed quia³⁴ erat dies secundus Rogationis ante celebritatem dominicae Ascensionis, tota plebs cum ipso praesule, ut praediximus, obviam venit nobis. Tunc quidam³⁵ infirmitate artatus, quam medici maniam vocant, dum sanctorum corpora ad Ursianam gestarentur³⁶ ecclesiam, a suis filiis valde furibundus ipsis est delatus, quos ut ei erat possibile, vorare morsu nitebatur. Sic tamen coactus usque ad praefatam³⁷ ecclesiam cum eisdem est perductus, istisque ac tribus prioribus multa vi est suppositus. Quamquam non illico,

Quinque
sanctorum
inventio.

B

²⁵ habitatorum R. — ²⁶ Austulfo E. — ²⁷ suppl. om. E, R. — ²⁸ discipulorum R. — ²⁹ Rauenates E. — ³⁰ Adheritus R. — ³¹ om. R. — ³² Marcellinus E. — ³³ illique R. — ³⁴ qui E. — ³⁵ nimia add. R. — ³⁶ gestaretur E; gestarent R. — ³⁷ praefatam E. — ³⁸ comicius E. — ³⁹ essent R. —

sit. » Iam saec. XVI hac in re Vitae Probi testimonio fides aperte denegabatur. Comm. praev. num. 8. — (1) Utique Aistulphus Ravenna Ticinum reliquias detulit quas S. Eleucadii esse sibi persuasit. *Liber de laudibus civitatis Ticinensis*, in *Raccolta degli storici Italiani*, t. XI (1903), pp. 18, 55. At vero eo tempore (749-756) S. Eleucadii corpus in propria ecclesia

C

SAEC. V

DE SANCTO MONITORE

EPISCOPO AURELIANENSI

H. D.

1. *S. Monitorem recolunt hodie codices hieronymiani*: In Galliis Aurelianis civitate depositio beati Monitoris episcopi. Ita codex B. Monstori scribit E, Munitoris W, nec minus corrupte ceteri: Amatoris, Monotoris, Montorii, Mutoris, Nitoris (1), peius, ut opinor, alii, quos non habemus, et quorum lectio in depravatam illam Notarii abiit (2). Ut antiqua est sancti episcopi in ecclesia Aurelianensi veneratio, ita ieiuna sunt quae de ipso feruntur, egregie expressa in lectione II breviarii Aurelianensi anno 1701 recogniti: Mo-

ut conicimus³⁸, sed affirmamus suo praepediente delicto, esset³⁹ a languore ereptus, tamen non diu illorum precibus protelatum est tempus quod sanitati est redditus, quem nos satis modestum postmodum ac devotum ad praedictorum corpora sanctorum supplicantem vidimus. Hunc quoque⁴⁰ si bene valeret, percontati sumus, ita se agebat sanctorum non suo merito, prece, veracunda facie, Deo favente, sanum esse, ut nihil praeteriti languoris imbecillitate sentiret. Horum sed denique quinque corpora sanctorum nondum condita sunt humo; adhuc cum⁴¹ sindone manent super quamdam⁴² cameram⁴³ involuta ecclesiae⁴⁴ subter testudine⁴⁵.

12. Beati igitur Probi, cuius diem solempniter hodie celebramus, dum aliqua ex eius mirabilibus retulimus, per eiusdem socios immorando quamquam ex his deflorando¹, valde ab eo digressi sumus. Nunc autem ad eius patrocinia redeamus, eumque omni nisu cum sociis deprecemur sicut patribus² nostris initia pie intulerunt praedicationis, sic pro nobis interveniant apud auctorem et principem totius bonitatis, ut remotis, ipsorum interventu, ab eodem nostra digna penituntine³ facinoribus cunctis compotes esse valeamus gaudii⁴ sempiterni; quod ipse praestare dignetur cuius regni maiestas⁵ nec incipit nec desinit in saecula saeculorum. Amen.

Paraenesis.

E

⁴⁰ que R. — ⁴¹ enim R. — ⁴² quandam R. — ⁴³ volta add. supra lin. E. — ⁴⁴ ecclesia E. — ⁴⁵ testudinem R. — ¹². — ¹ (q. ex h. d.) om. R. — ² cunpatribus E. — ³ plenitudine R. — ⁴ om. E. — ⁵ magestas R.

non amplius quiescebat, quippe quod a Maximiano in ecclesia Sancti Probi collocatum fuisset (supra, p. 478, annot. 2), ubi et ab episcopo Petro inventum est. — (2) Revera decem episcoporum corpora apud Ravennates remanserunt. — (3) Quae tunc inventa sunt, corpora Proculi, Dati, Liberii, Agapiti et Marcellini existimantur.

F

(1) Act. SS., Nov. t. II, p. [141]. — (2) Supra, p. 316.

-siam

A siam illius monasterii transtulit (1). *Laudando sane consilio haec paene immutata in novissimam breviarii sui recensionem transtulerunt Aurelianusenses (2), piaque commenta sanctis parum accepta fore sapienter opinati sunt. S. Monitor saeculo quinto vixisse censendus est, si tamen recto ordine tradita est series episcoporum (3) quae inter S. Anianum († 453) et S. Prosperum, cui data est epistula a Sidonio (4), post Magnum, Febatum et Gratianum, Monitorem inserit. Praeposterum illum ordinem esse necesse est si Prospero Aniano proxime successit, quod e Sidonii verbis te successore decessit nonnulli efficiunt (5). Rem in medio relinquamus oportet.*

2. *De translatione reliquiarum S. Monitoris, una cum aliorum sanctorum corporibus, a rege Rotberto in ecclesiam monasterii Sancti Aniani a se constructi, die 16 iunii an. 1029, haec habet Helgaldus monachus Floriacensis in epitome Vitae regis Rotberti, c. XXV: Post quae omnia cupidus sanctae benedictionis, rex Rotbertus gloriosus, suae ordinationis, benedictionis et assumptionis in regem anno tricesimo sexto (6) iussione imperatoria evocavit archipraesules Gauzulinum Bituricensem et abbatem Floriacensem, Leothericum Senonensem necnon et Arnulphum*

Turonensem. Quorum praesentiam subsequuntur praesules Odolricus Aurelianensis, Theodoricus Carnotensis, Bernerius Meldensis, Guarinus (7) Belvacensis et Rodolphus Sylvanectensis. Non defuit etiam praesentia domni et venerabilis Odilonis Cluniacensium abbatis et aliorum bonorum virorum non minimi meriti, cum quibus semper desiderabat colloqui. Ab his pro certo et aliis Dei ministris levatur illud nobile corpus amici Dei Aniani sanctissimi de sepulchro, cum corporibus sanctorum Euspicii, Monitoris et Flosculi confessorum, Baudelii et Scubillii martyrum et Agiae matris S. Lupi confessoris; et ab ipso glorioso rege et aliis quos iam praenotavit litera, qui pro tali negotio advenerant, custoditur, laudatur et decantatur in hymnis et laudibus in ecclesia S. Martini, quoadusque praeparentur utilia et necessaria sanctae benedictionis. Praeparatis ergo omnibus ab ipsis sanctis sacerdotibus locum ipsum benedici et consecrari solemniter fecit, anno dominicae incarnationis millesimo vicesimo nono, indictione duodecima (8).» *Dedicationem celebratam esse die XVI kal. iulias habemus ex Historia Translationis reliquiarum S. Euspicii (9).*

(1) *Breviarium Aurelianense Petri du Cambout S. R. E. presbyteri cardinalis de Coislin auctoritate denuo recognitum et editum (Aurelianus, 1701), pars autumn., p. 413. — (2) Saec. XVIII festum S. Monitoris erat duplex trium lectionum, nunc autem novem lectionum. In quarta lectione (olim secunda) nunc legitur ecclesia Sancti Aniani... eandem ecclesiam ubi scriptum erat monasterium S. Aniani, ecclesiam illius monasterii. — (3) DUCHESNE, *Fastes épiscopaux de l'ancienne Gaule*, t. II, p. 459. — (4) M. G., *Auct. antiq.*, t. VIII, p. 147. — (5) *Gallia chris-**

tiana, t. VIII, p. 1412. Sed cf. *Act. SS.*, Iul. t. VII, p. 82-83. — (6) Rectius *tricesimo tertio* in libello BHL. 2758, ut notat ad hunc locum BOUQUET, *Historiens des Gaules*, t. X, p. 110, annot. d. Cf. Ch. PFISTER, *Études sur le règne de Robert le Pieux* (Paris, 1885), p. LXXXIV, ubi sub n° 87 legatur «33e année» non vero «43e année du règne.» — (7) Al. Garnerius notat BOUQUET, l.c. — (8) BOUQUET, t. c, p. 110-111; P. L., t. CXXI, p. 926. — (9) BHL. 2758, n. 2, *Act. SS.*, Iul. t. V, p. 78.

DE SANCTO GREALLANO

CONFESSORE IN HIBERNIA OCCIDENTALI

SAEC. V/VI

COMMENTARIUS PRAEVIUS

Greallanus 1. Nihil comperimus cur redarguendus esse videretur antiquarius, quisquis ille fuit, qui Greallanum (1), hodie a Mariano commemoratum (2), notat fuisse ó Cráioibh Ghrealláin i eConnachtaibh i nairther Mhaighe Luirg (3), id est de Craobh Ghrealláin in Connacia, in occidentali parte

(campi dicti) Mágh Luirg. Haec Mariani glossator, cuius verba in martyrologium Dungallense excepta sunt (4). Locus Craobh Ghrealláin olim dictus, videtur esse cuius nomen nunc scribitur Creevolan (5), in parochia Creeve, baroniae Frenchpark, comitatus Roscommon. Si reapse S. Greallanus

(1) Nomen apud priscos Hibernos non infrequens, scriptum est Grillaan in antiquo documento de quo infra, num. 5. Nunc gadelice Grellán seu fusius Greallán; quod, affixo inclinamento, facile potest latinum fieri: Greallanus, Greallani, Greallano, cet. Greallán, si Stokesio credendum est, hypocoristicum est nominis greall; hoc autem mutuati sunt Hiberni a latina voce grylli. STOKES, *Féilire húi Gormáin*, p. 369, i. v. Grellóc. — (2) AP. STOKES, op. c., p. 214. Vid. infra syllogem de sanctis qui in utraque Scotia hodie coluntur. — (3) STOKES, l. c. — (4) *The Martyrology of Donegal*, p. 302.

— (5) *Census of Ireland, 1901. General Topographical Index* (Dublin, 1904), p. 331. Perperam contendit W. M. HENNESSY, in *Proceedings of the Royal Irish Academy, Irish Manuscripts Series*, t. I, Part I (1870), p. 103, annot. 14, Craobh Ghrealláin esse Creeve in baronia Ballymoe, comitatus Roscommon; tota enim illa baronia iacet extra campum dictum Mágh Luirg, uti videre est ap. HOGAN, *Onomasticon Goedelicum*, p. 525, col. 1, i. v. Mag Luirc. Recte perspexerat J. O'DONOVAN, in *Transactions of the Kilkenny and South-East of Ireland Archaeological Society*, t. II, part II (1855), p. 341, annot. 12, locum Greallanus